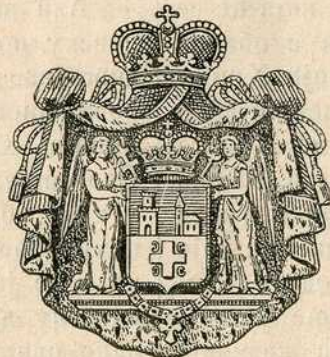

СРПСКИ СИОН

Год. VIII.

Број 14.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 5. априла 1898.

Чаша страдања.*

— Н. Маккавјевскій —

Отче мой, аще возможно бѣхъ да
мимоидеть ѿ мене чаша сѣла: бѣахъ не
якоже азъ хощу, но якоже ты.

Мат. 26., 39.

Ко може од нас, браћо, појмити сву силу страдања, која се излише у тој молитви, сву величину ужасних мука безгрешне душе, која је била прискорбна до смрти?

Под тихим ноћним штитом, на подножју Јелеонске Горе, под питомим маслиновим дрвећем Гетсиманијског врта, свршује се ужасна борба, какве људско око дотле није видило.

Који је Себе још прејде сложио мѣра одредио био на жртву за искупљење од гријеха свега човјечанства (I. Петр. 1, 20), Који је већ прошао скоро сав Свој трновити пут на земљи људском ногом, Који тако скоро, управ прије неколика часа онако јасно и живо говораше о страдању и смрти, што су Га чекали, Који је, нај-

* Говорено у цркви Кијево-Братског манастира 21. марта 1897. г.

послије, мирно и радо Сам од Себе дошао онамо, на оно мјесто, за које вѣдаше Исда предајѣ Его (Јов. 18., 2.), — Тај сада, у пошљедњем часу, као да уступа пред страшним тренутком, што иде, као да се колеба, јер Га је свладала скорбъ и оужасъ (Мат. 26, 37.; Марк. 14., 33.). „Жалосна је моја душа до смрти“, говори он троици најодабранијих изабраника, „почекајте овдје и стражите са мном“ (Мат. 26., 38.; Марк. 14, 34.) и отишав од њих, пада на кољена, наслања лице на земљу, из уста Му излази топла молитва Оцу — а за што? Да Га, „ако је могуће, мимоиђе овај час“ (Мар. 14., 35.).

Шта је изазвало то мученичко уздицање из дубљине душе човјечјега Сина?

Да није страх од близе смрти јер њена близина ствара трепет у нашој слабој природи и мучи нам душу, јер оставља живот с његовим радостима и уживањима, која су мила срцу? Али зар је могла смрт застрашити Онога, Који је знао за Своје васкрсење послије три дана и у Саму Себи носио извор вјечнога живота за све људе? Да није ужас од кушања и мука, које су

те ноћи и сутрашњи дан очекивале невинога Страдаоца, од онога часа кад је предат, па до казни на Голготи? Свијест о величини подвига, који ће се вршити, о узвишености и драгоцености жртве, која ће се принијети, може одушевити чак и обична грјешна човјека Историја и прије Хришћанства знаде за примјере мучеништва и смрти за вјеру и науку, но име Христа Спаса и вјера у Њега охрабривала је срца безбројних мученика, те су били и усред најужаснијих мука веома радосни. Да није тежина призора, који ће се догодити: стање преступниково, Којег метнуше уз највеће људске непријатеље, Кога казнише најсрамнијом, ропском казном на коштурници, близу градских врата, уз велику цесту, на очи свега народа? Али шта је значао и сав тај призор према величини људскога спасења, које је извршио и према највећој слави, која Га је пратила! . . . Па шта је онда тако узбунило сву људску природу Божјега Сина?

То је био ужасан терет свете, чисте душе, — која не само да није никада учинила ни најмањи грјех, већ није у себи имала ни најмање и најслабије његове клице, — то је био трепет чисте душе пред посве јасном сликом људскога грјеха у свој његовој величини. У тај ноћни час, који је одредио био цар зла, овај је унео сву своју снагу против божанскога Посланика и изнио Му пред очи у најживљим бојама тежину бремена, које Он хтједе да понесе на Својим раменима. Пред Њим је пукла највећа бездна људскога пада. Његову светом погледу показаше се ужаси људских порока у потпуној голотињи. Он је тај час свијем бићем Своје безгрјешне душе разумио, како су велика људска безакоња на земљи и како је страхан суд Божје правде, што ће им судити. А Он је то све морао узети на Своју душу, метнути на Своје срце — и тај бездан грјеха и тај гњев праведнога Судије. . .

Разумијемо ли сад, браћо, бар у колико било стање те душе, на коју се цио ђд навалио! Противничка царства — свјетлост и тама, добро и зло стоје једно према другоме и започела се пошљедња, одлучна борба и скршила човјечјега Сина, најје-

рала Његов дух, да зове у помоћ свемогућега Оца, у Којег је моћи и власти, да пронесе мимо Њега ту чашу ужаса, који иду.

Али ништа не може ослабити ону синовску покорност, ону благу љубав, којом дише вас дух Јединца Божјега Сина. Та послушност и љубав у тим ужасним тренуцима храбри Га, те Се свом душом Својом уздиже Своме Оцу и тражи баш у томе, баш у тој Очевој љубави јачине и храбрости Својој мученичкој души. И пада не једном, не два пута на земљу уз ватрену дубоку молитву Своју. Тешке саване очи онијех, које је Господ молио, да тај час буду будни с Њиме, сакриле су од нас многе тренутке тога великога догађаја. Но ипак свети приповједачи знају, да је Господ наш *три пушта* понављао Своју молитву. Он је био сав изнемогао: капице крвава зноја лијеваху Му низ лице и капваху на земљу, а Он, „борећи се“, ипак непрестано се мољаше и молитва Му постајаше све топлија и одушевљенија (Лук. XXII., 42.) И све се слабије и слабије чуле у њој молитвене ријечи, да прође мимо Њега чаша сја, и све одлучније и одлучније понављаше: *благче не љкоже љзк хоцџ, но љкоже ты.*

И узнемирена душа потпуно се смирила, јер није било ни трага од пређашњега ужаса и муке. *Бѣди вола Твола, с благом љубављу и потпуном одлучношћу завршује Господ Своју молитву и иде ученицима. „Ви још једнако спавате“, вели Он: се, приклизиса часъ, ево Човјечјег Сина предају у грјешничке руке. Устајте, да идемо; ево се мој издајник приближио“* (Марк. 14., 41.—42.). И — часъ је дошао. Чаша се већ била дотакла устију божанскога Страдаоца. Тешки, страшни крст у само срце Спаситеља свијета није усађен у дворшту бучнога преторија, већ ту, у Гетсиманијској ноћној тишини. И Он је пошао послушно, без гунђања, пун надземаљске величине и љубави, коју свијет не може да појми, за оним, за којег је страдао, — на незаконит, грјешан суд, на сурово исмијевање, на најужасније муке и најсрамнију смрт.

О, с каквим се ми правом и с каквом

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RG

намјером смијемо усудити, да загледамо својим слабиим разумом у те највеће догађаје земаљскога живота Јединца Божјега Сина!

Христосз пострада по насз, намз ѿстављз ђвразз (I. Петр. 2., 21.), говори апостол. Удубимо се, браћо, у ту слику Гетсиманијскога страдања нашега Господа, не с хладним умом, већ са срцем, пуним вјере, да спасоносном свјетлошћу освијетлимо стазе свога живота.

Кад би требало да изнесемо најживљу слику човјечјега живота, чини се, да бисмо то најбоље учинили, кад бисмо га изпијели у слици борбе, која прати сваки корак људскога живота на земљи. Непрестана борба изван нас и у нама — такав је сав наш живот у обичноме своме току. Тој су борби узроци, као што се види, веома различити. Невољник се бори с невољом, што га мучи; али зар не видимо, гдје се бори и богаташ, јер га муче небројене бриге и немирна савјест, која је у свези с тијем богатством, због чега се узнемири при свакоме неуспјеху планова и радова, што су засновани на томе богатству. Бори се „мрачњак“, незналица с тисућу незгода и сваких препрека, које му спрема на његову животном путу тај његов духовни мрак; али зар се не бори и високо образован, који је наоружан великим знањем? Њега очекује борба у оној самој науци, којој је жртвовао све своје силе; то је борба с туђим незнаљачким мишљењем и погледом, па шта више и борба са својом сумњом и колебањем, с том бездном неријешених, али задатих питања, која се у свакој научној струци све више и више рађају и то тијем више, што јој се више одајемо. „Малога човјека издаје снага, кад гледа да добије угледан друштвени положај, али зар се не бори и онај, који је дошао до тога положаја, који на пр. управља читавом државном зградом? Колико ли ће и ту човјеку бити повода и побуда за борбу, а ако их не буде, он ће их створити и т. д., и т. д. Ни у којем положају и стању човјек не може никако избјећи ту борбу.

Али гдје се бори, ту се и страда, јер је свака борба спојена с рушењем сила.

А ако борба пријеђе наше силе и човјек се умори и изгуби сваку наду, да ће изаћи из свог тешког положаја; ако га мјесто побједе, којој тежи сваки борац, очекује пораз — шта ће онда бити? Тада страдање постане тешко.

Тако је људски живот пред нацим очима широко поље борбе и с њом спојених страдања — најразноврснијег карактера. Каткад та страдања изазива природна неопходност, служба законска: „вз потк лица твогч сиџси хлџкз твој“ (Быт. 3., 19.); кад кад настају из нашега прохтјева силе, а по некад из неког особитог, рекао бих, за нас неразумљивог, скупа прилика. Али у свакоме случају, без обзира на њезино морално достојанство, борба се може протегнути до крајности и нанијети човјеку врло осјетљиво страдање. Тако љуто страда невољник, који не може да заради за логај хљеба својој гладној породици због немоћи; врло страда мати уз болесничку постељу дјетенцета, које жарко љуби; али, изгледало како му драго чудновато, тешко страда богати тврдица, кад му имање тргне ма и најмање у назадак, јер дршће над сваким новчићем; може тешко да страда и честољубиви, кад види, гдје у друштву не поштују његово „ја“; може бити врло осјетљив и удар, који се нанесе болесном самољубљу?

Шта то све значи? Какав је смисао те све борбе и свијех страдања, која, као што изгледа, нијесу потребна? На што су она? Зашто да се троше силе? Да то није све случајно и да није човјек, та круна Божјих створења, само играчка слијепога случаја, жалосна жртва неразумљивога „скупа прилика“? Човјеку, као разумну бићу, било би се с тиме врло тешко сложити. То би значило одрећи се разумијевања смисла свега свога живота, свога одређења; то би значило престати бити човјеком. Али с тијем би се још теже било сложити Хришћанину, коме морају бити јасна сва питања његова живота. Сав пут живота треба пред њим да је као отворена књига, у којој су свака тачка, сваки потез, пуни свога значења и тај је њихов смисао јасан ономе, који је чита. С тога гдје је смисао тога најзначајнијега потеза у књизи нашега жи-

вота: гдје је кореннај вина, главный источник те борбе и тих страдања људских на земљи?

Христос пострада по нас, нам остављ образ. И Господ наш Исус Христос борисе, трпихо љуте муке, испихо до капи чашу неописаних страдања и ето нам је у томе Своме страдању оставио слику и нашега страдања. Он је показао свему свијету, у чему треба човјек да види извор својих страдања и како ће их подносити.

Знамо, с чега је тако страшно страдао наш Господ у Гетсиманијскоме врту: људски је гријех био узрок тој самтној муци: он је једини могао довести у такав немир безгрјешну душу. С тога, да није гријех једини узрок и свијех наших страдања?

Заиста је људски живот широко поље борбе, али какве? За пролазним, земаљским добрима, за насладама, за тим зрачком среће, која лажним својим сјајем плијени наш поглед и никада не престаје да нас мами, ма да нас никада потпуно не задовољава, шта више често привлачи себи све наше душевне моћи? Не, браћо, нас очекује велика и тешка борба на земљи, али борба сасвијем друкчија — борба с гријехом, с злом, с том тамном ноћи, које се силно царство шири по свој земљи. Борити се с тим својим најстаријим непријатељем, с тим мраком, који скрива од нашега погледа пут истинитој срећи, — то је наш позив. Не смије то мрачно царство зла, лажи, мржње, привлачити себи све наше жеље и управљати нашим поступцима, већ свијетли, узвишени идејал добра, правде и љубави. Из тог нас је мрака дозвоао Сам Господ наш Исус Христос у чедный свой свѣтъ (I Петр. 2., 9.) и показао нам је јасно сву љепоту и величину његову. Любите враги ваша, благословите клеветныя вы, добро творите ненавидящым вас, и молитесь за творящих вамъ напасть и изгонящих вы. Бдите оубо вы совершени, какоже Отецъ вашъ небесный совершенъ есть (Мат. 5., 44. 48.) — то је завјет Искупитеља свијета искупљеноме човјечанству. Непрестана тежња томе најдивнијем царству свјетлости и добра, стално, непоколебиво неговати у себи та душевна начела љубави, да будемо налик небескоме Оцу, — такав је Хришћанов

нинов пут на земљи. Но, је ли лако ићи по њему?

Велика је моћ зла у човјеку и лако не даје свога мјеста добру. Већ у колијевци носимо у себи уз клицу добра, с добрим својствима рђаве нагоне, наклоности на зло и пороке. У току времена, особито у добрим за нас приликама, тај закон грѣховный, сѣрый во оудѣхъ нашихъ, може се тако осилити, да ће се тешко с њиме моћи борити чак и најјача воља. И добијамо овакву жалосну слику: Човјек жели добро, тежи за њим, а чини зло. Не еже во хоцѣхъ, творю: но еже не хоцѣхъ злое, сѣе содѣваю, каже апостолъ Свѣтлающаго во законѣ Божію по внѣреннемъ челоу: Кждѣ же ѡнъ законъ во оудѣхъ моихъ противѣ воюющъ законѣ оума моего, и плѣнющъ мѧ законѣ грѣховнымъ, сѣрымъ во оудѣхъ моихъ (Римл. 4., 19. 22. 23.). Тако је јак тај зли принцип у човјечјој души. А на какву упорну, живу борбу позива Хришћанина! Колико мужевности, какве велике воље тражи та борба! Колико тешких страдања навлачи на Хришћанина, јер га вуче на колебање, нагонећ га да не један пут преживи тешко стање пада, а дух му плаши свијетљу о његовој слабости, његовој немоћи.

Ето у чему треба да видимо, браћо, прави узрок, једини достојни узрок, наше борбе и наших страдања на земљи — у грјешној нашој природи. Борба с њоме и страдања, која одатле излазе, то је крѣтъ, који, по ријечи Христовој, треба да прими и носи сваки од нас с потпуним самопрегоревањем, ако хоће да иде за својим Искупитељем (Марк. 8., 34.). Цијела свог живота и на свакоме његову кораку треба да смо свјесни тога крѣта, јер на њему смо дужни приковати своју грјешну природу, распети све своје похоти и страсти, ако хоћемо да будемо права Христова дјеца (Гал. 5., 24.).

Али видимо ли то у људскоме животу? Да ли води човјек таку борбу и страда ли само од ње? Јаој, много и много пута није тако и како често борбе и страдања, што их налазимо на свакоме кораку око себе, имају други, посве друкчији извор! Чешће се човјек бори и страда, да заузме земаљска добра, чешће тежи за стицањем

великог богатства, важности, славе, поштовања и т. д. Тешка је и та борба, јер се земаљска добра лако не добивају, траже велике муке и неуморна труда.

Али у томе није сва опасност и тежина положаја онога човјека, који се спремио на такву борбу. Гдје су земаљска добра, тамо је и велика саблазан за гријех, тамо је, може се рећи, и гријех. Ту човјек не примјетно иде по клизаву путу и мјесто да се противи својим грјешним тежњама, почиње им постепено уступати. А на томе путу уступања није далеко и потпуна покорност тамној сили, која може да завлада и свом човјечјом душом. А шта бива тада: да ли се човјек избавља од борбе и страдања, не носи ли крст, који је Спаситељ и Господ његов предао у аманет свакоме Хришћанину? Да, он не носи тај прави крст, али се и не избавља од борбе и страдања, јер меће на се лажан крст. Ко се не бори против гријеха, тај ће се морати једном борити за гријех и ко не страда као добар војник Исуса Христа (II. Тим. 2, 3.), тај се предаје на тешка страдања као поборник зла, тај је жртва гријеха. Никакав порок, никаква страст, кад завлада људском душом, не остаје у извјесним границама, него све полако тече напријед. Човјек, који иде по грјешну путу, никад неће рећи: „доста је, овдје ћу стати“. Таквих граница ту нема, а ко не осјећа потребе кајања и не враћа се, тај непримјетно корача унапријед. И са сваким таквим кораком напријед та тежња у напредак, у грјешни бездан, постаје све јача, све страснија.

Већ тада се човјек упиње, да све, што сретне као запреку на томе своме путу сруши, уништи, улази с њиме у борбу и при најмањем неуспјеху, од којег се страст још више распали, тешко страда. Треба ли да то потврдимо примјером? Тако страдају под притиском тога лажног крста сви, који су допустили каквој било страсти, да се дубоко угњијезди у њиховој души.

Гадно је и страшно рећи; и такви се људи усуђују да подигну глас против своје судбине, држе себе за несрећне страдаоце, туже се на тежину свога крста, као да га они сами нијесу на се метнули, упорно

одбијају, како не би примили чашу, коју су себи спремили својим рукама. Зар су такви људи достојни, да им се спомене, како је била горка чаша страдања Јединца Божјега Сина у Гетсиманијскоме врту? Ми ово не говоримо вама, јадни мученици својих страсти! Раширите своје мисли, очистите своја срца и — неће ни трага бити ваших мука. Те су муке лажне, њих није познавао наш Господ и није их предао у аманет Својој дјечи. Али има истинитих страдања, има мука душе, која се бори с гријехом и има страдања, која изазива јавна несрећа и велика невоља. Такве страдаоце ваља охрабрити, и вама ово говоримо.

Ко од нас, браћо, зна пут свога живота? Ко зна каквим ће путем боље и лакше доћи до главнога циља свега свога живота на земљи, т. ј. како ће побједити гријех и спасти своју душу?

Сви људи нијесу од природе јаки и способни, расположени и надарени сасма једнако; на против у духовној као и у тјелесној природи свакога човјека има особитих особина, па како нема у читаву свијету чак ни два човјека потпуно једнака по цртама лица и по свему спољашњем облику, тако исто нема ни двојице с једним истим својствима душе и њезина свега животнога рада. У свему свијету, откад је постао, свемоћна и премудра рука Творчева ни један пут није поновила један исти примјерак својих створења чак ни у царству биљном и животињскоме, а у царству разумних створења, као што је човјек, свако биће јавља се као носилац свога особитога малог свијета, своје особите разумне и слободне воље, свога карактера, ријечју, саставља оно, што се обично зове: индивидуална човјечја личност. У мени је, уз опће људске црте, такође и оно, што припада само мени јединоме и никоме више, или, да боље кажем, опће човјечје моћи и склоности у моме бићу јављају се у особитом степену, који само мени припада, и у особитом узајамном њихову одношају с особитим обликом живота, који само ја имам. И тако је у свакога од нас.

Према томе закону, који се види у свој органској природи, а код човјека у највећем степену, сваки од нас засебно иде у

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.BS

животу, у духовно-наравственој његовој стери, својим путем и проживљава своје духовно-наравствено кушање. С тога је природно, што и сваки Хришћанин, који улази у борбу с грјешним принципима своје природе, по неопходности треба да је води такође својим путем, према особинама свога карактера. У свакога од нас, браћо, на такав начин треба да има свој крст и нико не може узети и посити крст другога човјека. Оно, што се чини највеће добро једноме, на што управља све своје жеље, то је исто за другога крст, који му задаје ужасне муке. Тако богаташ у неком часу, у гдјекојој прилици свога живота за-вида сиромашу, а учењак неписмену простаку и чувени достојанственик нечувену раденику. И ето, у томе је шњенилу, забрављајући на свој хришћански позив, да носи крст свој, човјек готов, да клоне, ропће на судбину, моли, да та чаша прође мимо њега. Међу тијем, да ли знаш, биједни створе, који не знаш, шта ће бити од тебе и првога часка, знаш ли какво би склониште било спасоносније за те, како би лакше испунио свој земаљски позив? Може бити, да би чаша, коју тако страшно желиш, за коју молиш, да би била чаша твоје погибли, да би ти постала пут, који води гријеху.

Није малодушан ропот, није тужба на грку судбину, није молитва Творцу, да пронесе мимо нас ову чашу, већ блага и мирна послушност љубљенога Сина премудрој и најбољој вољи Небеског Оца — то је права слика страдања, коју нам је оставио сам Син Божји. Ето, без Чије воље не пропада ни влас на нашој глави, па зар више од нас зна пут наш и крст наш. У томе је осјећају Синовске оданости вољи Очевој тако много помоћи, у њему је тако жељено пристаниште од свијех немира и бура људскога живота, те само наше грјешно шњенило може да нам сакрије пут, којим се до Њега долази.

Истина је, да у нашем животу има каткад чудних година. Човјека снађу посве ненадно, неочекивано, па рекао бих чак и незаслужно с његове стране, такве несреће биједи, да под њиховом тежином долази у колебање вас његов наравствени свијет,

подвргава се кушању сама његова вјера и нехотице му се рађа самртни ропак у његовој души. Шта ћемо, браћо, радити у те тешке тренутке? Гдје ћемо ојачати и поткријепити своје увјерење за добру вољу Божју и учврстити добру послушност тој вољи?

Тежак је крст кушања твога, добри војниче Христов! Али баци свој мрачни, од жалости, поглед на тај божански лик Гетсиманијскога Страдаоца. Да ли ћеш се усудити, да се с Њиме упоредиш у својој тузи? Не: тима страдањима нема равних на земљи. Гледај, шта ради наш Господ! Он у топлој молитви Оцу иште утјехе и помоћи Својој измученој души Моли се и ти, а моли се тако, како се молио и Син Човјечји: сву своју душу предај Ономе, Који је једино јак, да ублажи твоја страдања. И настаниће се мир у твојој души, и с лака срца рећи ћеш: Отче мой, не јакоже аз хоцѣ, но јакоже Ты! Бѣди вола Твоа. Амин.

С рускога:

У Релъву,

Свет. Рис. Слѣвков.

Мали одломак из „Рјечника црквено-словенскога језика“

од Јована Живановића

1.) **Авѣ** адв. statim, одмах: И авѣ ѿпадоша ѿ очѣю егѡ такѡ чешѣа, прозрѣ авѣ, и воставѣ крестисѧ. (Дѣян. 9. 18.); и видѣвше оученицы дивншасѧ глаголюще: какѡ авѣ изсше смоковница (Мат. 21. 20.)

2.) **Авѡ** супстантив и не мијења се. **ѡтѣцѣ**, pater, отац: И понеже есте сынове, посла Богъ Дѡуха Сѡна своегѡ въ сердца ваша, вопѣюща: Авѡ Отче.

3.) **Авѡ** адјект: Авѡнѡ, на, не, Авијанов: Бысть во дни Ирѡда царѡ Иудейска, иерей нѣкѡй именемъ Захарѡ ѿ дневнѡхъ чредѡ Авѡни. (Лук 1. 5) види *чреда*.

4.) **Авраамѡ** адјект. Авраамѡ, мѡ, мѡ, долази од Авраамъ и значи Аврамов: вѣмъ, такѡ сѣмѡ Авраамѡ есте (Јов. 8. 37.); **Ище чѡда Авраамѡ** бысте были, дѣла Авраамѡ бысте творили. (Јов. 8. 39.)

5.) **Агнѡ** т. агнца, agnus: се агнѡ Божѡй вземѡй грѣхи мѡра. (Јов. 1. 29.)

6.) **Агнѡ** з. агнѡ, агнѡ, агнѡ, агнѡ:

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

И поахъ пѣснь Мωυσεа рава Божіа и пѣснь агнчъ. (Апокал. 15. 3.). Врло је добро превео Вук то мјесто: И пјеваху пјесну Мојсија слуге Божјега, и пјесну *јагњетову*. Та је придјев *јагњетов* сам Вук начино сасвијем као што треба. *Јагњетов* значи, који припада јагњету, а под јагњетом разумије се лице.

7.) **И дз** т. *ἄδης*, накао: И ты, Капернаѣме, иже до некехъ вознесыйсѧ, до а да снѣдешн. (Мат. 11. 23.)

8.) **И зз** ген. мене. лична замјеница *ἐγώ*, его: **И зз** οὕτω κρηναю въ водою въ показаніе: градый же по мнѣ, креплій мене есть. (Мат. 3. 11.). За друге облике види „Граматику прквенословенскога језика“.

9.) **И келдама** F. *Ἀκελδαμά*, *aceldama*: **И келдама**, еже есть село крове (Дѣян. 1. 19.)

10.) **И ки** адвараб. *ὡς*, *uti*, као: **Житіе** ваше имѣше добро въ языцѣхъ, да ѡ немже клеветѣхъ васъ аки злодѣевъ, ѿ добрыхъ дѣлаз видѣвше прославѣхъ Бога въ день посѣщеніа. (Перт. 1. 2. 12.)

11.) **И крида** F. *ἀκρίς*, *locusta*, скакавац, а њеки кажу да значи *herba quaedam*, њека биљка за јело, за једење: Бѣ же Іωаннъ ѡколченъ власкѣ велелѣжди, и полсхъ оусменъ ѡ чреслѣхъ егѡ, и гадый акріды и медъ днѣй (Марк. 1. 6) вид. прѣгъ и прѣжіе.

12.) **И кридз** т. може и тако номинатив гласити, вид. **И крида**.

13.) **И лавастрз** т. *ἀλάβαστρος*, суд од алавастра: Козлежацѣ емѣ прѣиде жена имѣши алавастрз мѡра нарднагѡ пістѣкѣа многоцѣнна: и сокрѣшиши алавастрз вознваше емѣ на главѣ. (Марк. 14. 3.)

14.) **И лектврз** т. *ἄλεκτωρ*, пијетао: **И**кѡ въ сію ноць, преже даже алектврз не возгласитъ, три крѡты ѿвержешисѧ мене. (Мат. 26. 34.)

15.) **И лкати V. 2.** алчъ, алчешн — алчѣтъ; алкахъ; алкахъ; алча или алча; алкавъ, алкала, *esurire*, градъети: аще оубо алчетъ врагъ твой, оухѣкви его: аще ли жаждетъ, напои его. (Римлян. 1. 12. 20.)

16.) **И ллилдѣа**. *αλληλοβία*. Јеврејска рѣјеч и значи: Хвалите господа: И по сиѡхъ слышахъ гласъ велій народа многа на небеси, глаголющегѡ: аллилдѣа. (Апок. 19. 1.)

17.) **И лфа**. Име слову првом у грчком алфавиту: **И зз** емь **И лфа** и **Ѡмега**. (Апокалип. 1. 8)

18.) **И минь**, *ἀμίν*. адвараб. *заиста*: **И минь** глаголю вамъ, іакѡ воспріемлютъ мздѣ свою. (Мат. 6. 16.)

19.) **И гѣазма** F. *ἑγίασμα*, богојављенска вода: Чудо, толика лѣта повелѣваютьъ божественнѣи и свѣщеннѣи закони, да не причастнѣшисѧ Божественныхъ таинъ, точію да піешн **и гѣазмѣ** великѣю (Тревн. ѡг.)

20.) **И може** адвараб. *quo*: **а може** азъ идѣ, вы не можете прѣити (Јов. 8. 21.) Куд ја идем, вы не можете доћи.

21.) **И надемѧ** *ἀνάθεμα*: Но и аще мы, или **И гелз** сѧ некее благовѣститѣхъ вамъ паче, еже благовѣстихомъ вамъ, **анадемѧ** да вѣдетъ (Галат. 1. 8.) Али ако и ми, или анѣо с неба јави вамъ јеванѣлије друкчије него што вамъ јависмо, проклетъ да буде.

22.) **И ггелз** т. *ἄγγελος*, анѣо: **И ггелз** господень во снѣкѣ јависѧ емѣ. (Мат. 1. 20.)

23.) **И неѣтѣй** т. *ἀνεψίος*, *consobrinus*: **И**кѣлетъ вы **И рѣстархъ** сплѣнникъ мой, и **Марко** **анѣтѣй** варнавинъ (Колос. 4. 10.)

24.) **И антѣсикотѣй** т. Горакъ сок, којимъ жене мажу сисе кадъ хоће да одбију дијете: **И**же напаљютъ дѣтѣнца свѡа глаголемыи **антѣсикотѣй**, едино лѣкто да не причастатсѧ. (Тревн. рпи.)

25.) **И лчѡа** F. *Hunger, Fasten, jejunium*: **И**кѡ трѣдѣкѣ и подвижѣкѣ, въ бѣдѣнѣхъ множицею, въ алчѣкѣ и жажди, въ пощенѣнѣхъ многаши, въ зимѣкѣ и наготѣкѣ (Корин. 11. 27)

26.) **И аналогѣй** т. *ἀναλόγιον*, *pulpitum* (Тревн.) *налонь*; *налоња*; *Lesepult*.

27.) **И дамантъ** т. *ἀδάμας*, дијаманат, челик: Разѣмнагѡ адаманта терпѣнѣе братѣе дѣховѡ: ѡ восхвалимъ, Геѡргѣа славнагѡ мѣченика, егоже за Хрѣста разжигѧема, ковахъ вѣдѣи, и извостриша мѣски, и разлѣчнаѧ мѣченѣа изнѣриша тѣло естествомъ тѣкѣно. (Збор. 204.)

28.) **кадѣстъ** т. *Ἀκάθιστος* (*καθῶν*), *acathistus*, **И**катистѣнникъ, нескѣдаленъ, *Canon canendus sine sessione* на частъ св. дјеве Марѣје, а послѣје и на частъ Хрѣста и другихъ свѣтихъ. Тако имамо акатистъ и светому Сави (види Српски Летописъ за год. 1864.). Како су дивне пјесме у томъ акатисту, да се не зна која је љепша одъ које, навешѣемо ікосъ 2. за примјеръ: іакоже ісленъ на источники вѡднѣи вытекѡхъ еси богомѡудре Савѡе въ свѣтѣю горѣ ици питѣа животоноснагѡ. вѡставѣи вла-

дичествојуцагw родителa и мiрск8 слaв8. Пустыню и нишет8 възлюбил еси просвѣти хоте люде свое. иже просвѣщенiи тобою блажеши те въпiемъ ти таковагa радоуiсе красный швразе человекoлюбiа. радоуiсе полна мiкре истинагw штечестволюбiа. радоуiсе прiетна жьртве себе за родъ пожьрша. радоуiсе иже по повелѣнiю Божию житейскихъ швьргiише. радоуiсе Бога паче родителей възлюбивiи. радоуiсе оумное кадило само себе Бог8 шдавшему. радоуiсе сокою люде свое шневѣдѣнiа свободивiи. радоуiсе мiксто тлѣныхъ не тлѣна възлюбивый. радоуiсе светителю Савво сьрпски просвѣтителю.

29.) **Антiдворъ.** м. *ἀντιδωρον* panis benedictus, навора, anaphora, поскурице исечене, које свештеник даје народу у цркви послије службе.

30.) **Амвонъ.** м. *ἄμβων*, ambo, pulpitum, на којем ђакон говори велико јектеније и јеванђелије.

31.) **Антиминсъ.** м. *ἀντιμινσιον*, antimensium, освећено платно, које значи плаштаницу, којом је било обмотано мртво тијело Христово. Стоји на св трапези и у случају невоље служи умјесто св. трапезе као што му значење казује и може се ма на којем мјесту над њим свршити служба Божја. На средини је антиминса икона како се полаже Христос у гроб, а на крајевима иконе четири евангелиста. У сваком је антиминсу сашивен по дјелић светих мoштi.

Самоубиство пред хришћанским моралом.

Написао dr. L. Karsch, превео Ст. С. Илић.
(Наставак.)

Познато нам је, да животиња живи и дела по инстинкту (нагону); када би дакле она у стању била извршити самоубиство, то би га свакако извршила такође по инстинкту; али нам је још од пре познато, да се животиња баш инстинктивно бори за опстанак; како би дакле могуће било, да тај један и исти инстинкат буде узроком, двеју дијаметрално противних наклоности? Зар у овом случају, не би долазила природа у сукоб са самом собом?...

Понизисмо се, ето, до стидних појмова модерне науке, по којима се човек сматра за прост механички или органски stroj. Испитасмо и stroj и животињу и дођосмо до закључ-

ка, да човек ни на тако ниском степену, не може — по природи својој — тежити за самоубиством, јер би у том случају чинио нападај (атентат) на своју природу, по чијим законима, свако биће већ по нагону своје воли само себе, тежи за животом и бори се противу сваке неугодности па и противу саме смрти. Погажени стручак зелене травчице, олујем обађени житни клас тежи, да се исправи и оживи. Малени црвић се плаши, тражи уточишта и одбране кад сазна, да га неко гони и хоће да згази; а то исто чини и цар животињски — лав, кад се бије с нападачем својим. И човек не чини ништа друго. Нађе ли се ипак за то по неки, да мрзи и презире живот, слободно тврдити можемо, да је то само притворност. Дотични не мрзи на живот, већ у самој ствари бега и гнуша се од својих грехова и неваљалстава. Правога и вернога Хришћанина мржња и гнушање од грехова води ка спасењу, невернога пак и нераскајаногa грешника одвлачи у понор очајања, а из овога у наручје ледене смрти, коју је јадник сам себи спремио.

III.

Ма колико попустљиви били при испитивању суштине самоубиства, на крају ћемо се ипак морати уверити, да је оно нападај на морални поредак и на природу.

Када је дакле самоубиство преступни нападај, онда га никако не можемо назвати *храброшћу*. Или ако не полажемо тежиште и сву важност на ову реч, онда га можемо и храброшћу назвати и то само у толико у колико се може изискивати храбрости и ради извршења крађе, браколомства и других сличних им грехова. Ставимо ли се на ово становиште, тада ћемо радо и вољно признати и допустити, да је и самоубица храбро створење. Сасвим је дакле непотребно трошити речи и размишљати, да ли се самоубиство, то најдрскије дело, може обући у сјајно одело *храбрости*, те заиста врло велике врлине; али људи су данас толико кратковиди, да нису у стању увидети, да самоубиство није храброст. Врло многи од оних, који осуђују самоубицу, обилазећи му мртву лешину, ипак му не одричу храброст, којом се предао у наручја ледене смрти. Шта више, они иду још и даље, те с неким изразом чуђења и зависти слушају или читају вести о томе, како се на лицу само-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

убице, није могла приметити ни једна црта душевне борбе или узрујаности, која га је при том страшном акту требала да прати; завиде самоубици, што је пре тако страховите и сопственом побудом извршене смрти, хладнокрвно седео и написао опрштајно писмо својим ближњима, милима и драгима и што је с потпуном равнодушносту узео у руке ужасно смртносно оружје и т. д.

Имајући пред очима фанатичне савременике наше, приморани смо ради њих разјаснити, шта је *храбрости* по суштини и цели својој, да би по томе у стању били пресудити, да ли је самоубиство храброст или не.

Од Питагоре, па до данас, сви етичари уче, да је храброст врлина и то једна од највећих врлина, спада дакле у једну врсту са разборитосту, правичносту и умереносту. — Храброст је дакле врлина; а шта је врлина? Врлина је и са природно-моралне тачке гледишта — *снага*. А каква снага? да ли материјална, телесна? Заиста не; кад би храброст била таква снага, онда би нубијски леопард превазилазио човека у једној најлепшој му особини, у врлини храбрости. Храброст никако није материјална, телесна снага, већ *снага морална*, надчулна сила; она је непоколебиво и чврсто држање противу свих оних нападаја, који би нам права и дужности вређали.

Опасности, које би нам у стању биле спречити вршење дужности могу бити стотинама врсти, по разлици позива и стања у коме се налазимо. Различне су биле опасности, које су претиле хришћанским мученицима пре мучења; проповедницима Јеванђеља међу дивјацима; различне опасности прете и данас свештеницима, лечницима и другим чиновницима при вршењу озбиљног им позива; слабој женици у часу завођења, болеснику на болесничкој постељи му, и поред свега тога у њима свима постоји нека невидљива сила, која их у свима невољама и незгодама одржава и храбри, да буду свесни свога позива и својих дужности, те да не клону под утицајем неповољних и врло често и опасних околности, већ да на супрот свему, остану чврсти у своме позиву. Та сила, та моћ назива се храброшћу и само таквој храбрости припада дично име моралне храбрости.

У овом смислу схватио је појам храбрости и *Хорац*, описујући нам човека неустрашиве храбрости, овим речима:

„... Si fractus illabatur orbis,
Inpavidum ferient ruine.“

Овако схвата храброст сваки песник, моралиста, сваки поштен и добар човек. Ако се храброст по речима једног песника састоји у томе: „да човек у свакој прилици буде човек“, онда храброст самоубице, и поред најбоље воље не можемо другаче назвати, већ срамним кукавичлуком.

Да би још боље схватили и разумели појам моралне храбрости, навешћемо јој овде још једну одличну особину, која се састоји у томе, што се она бори с предрасудама, понаособ пак бори се против предрасуде, која је данашњим даном јако овладала и по којој се проглашује за кукавицу сваки онај, који се у извесним приликама сам не убије.

Када су бунтовници ухватили Луја XVI., позвали су га, да преда оружје, мислећи да ће несрећни крунисани заробљеник у очајању сам себи, помоћу оружја, живот одузети. . . . „Шта? — одговори им краљ — зар ме сматрате за такву кукавицу, која није у стању ни смртни час дочекати?“ А да ли тако мисли и осећа самоубица? . . .

Упознавши се са суштином храбрости, врло јој лако можемо и цел сазнати. Цел храбрости је: морална победа. У овом смислу храбар човек, истрајношћу својом вазда постизава цел, па и онда, када ју привидно губи.

Цар Лазар је пао и Турци су га посекали; али за то ипак морална победа остаје на његовој страни, јер се он са самобрегорењем борио за одбрану и слободу вере и домовине своје, с тога му се свако признање одати мора. А да ли и самоубица тежи за моралном победом? Да ли он не иде баш за тим, да исту — у примени на себе — осујети? Врло прикладно можемо упоредити самоубицу с плашљивим управником градским, који поред свију наредаба виших власти, да се не предаје, ипак преда град непријатељу у руке; у место да сваку непријатељску понуду односно предаје с презрењем и храброшћу одбије, он моли непријатеља да се углави начин и време предаје. То исто чини и самоубица, у место да послуша глас савести и да окрене леђа греху, он бира време у које би, средства и начине помоћу којих би себе уморио и уништио.

Ма колико увијали и увртали ову ствар, ипак нико неће бити у стању да докаже и

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

увери разумне људе, да је за самоубиство потребна храброст. Допуштамо да је нужна одлучност, али одлучност никако није енергична воља, већ само знак енергичне воље, као што се не може ни човеку који вазда чини зло приписивати слобода, већ само неки знаци слободе. Грозна одлучност самоубице сама по себи није ништа друго, већ насилан излив страсти, које сасвим обуздавају вољу. И онеме, који хоће кога мучки да убије, такође је потребна велика одлучност, али ипак за то никоме не пада на памет, да овој преступничкој одлучности морални карактер приписује. Дрекокост и одлучност не могу никада бити храброст. Прве су зулум распаљених страсти. а потоња је дивовска снага, коју може ограничити једино страх Божји Храброст, све дотле, догод се руководи страхом Божјим, остаје врлином, изгуби ли пак страх Божји, она се одмеће у извор најгрешнијих преступа. О овом смислу определио је појам храбрости и Господ наш Исус Христос учећи људе, да се никога не боје, па ни *оних, који убијају тело; али да се боје Онога, који може и душу и тело погубити у земи огњеној.* (Мат. 10, 28.)

(Свршиће се.)

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Монашко Удружење у Србији) видећи необичан сликарски дар у свом младом члану јерођакону *Рафајилу Момчиловићу*, послало га је пр. год. у сликарску школу у Београд као свога питомца за животопис. Пре неко доба била је већ изложена његова радња, лик новoga г. митрополита Инокентија, у Београду. Похвално је то од Монашког Удружења; али се надати, да ће даровити монах доспети и даље, кад онде прими основне појмове сликарске уметности, особито ако има дара баш за црквени живопис. — Читамо у Беогр. листовима, да су из једног руског манастира из Св. Горе дошла у Београд три монаха, да у државној штампарији изуче литографију, ксилографију и фотолиотографију. Краљ им је влада одредила новчану помоћ, а вишеоств. г. митрополит Инокентије им је дао бесплатно стан у митрополији догод буду на учењу у Београду.

(*Седамстогодишњица манастира Хилендара.*) Српски калуђери спремају се да свечано прославе седамстогодишњицу манастира Хилендара у Светој Гори. Они намеравају да пошљу у месецу јулу о. г.

своју депутацију у Хилендар, задужбину славних Немњића.

(У спомен *Бранка Радичевића*) Дана 15 марта навршило се *седамдесет* година како се Бранко родио; 17. марта како је крштен; 15. маја биће толико, како је Бранко са својим родитељима отишао из Брода; ове године још навршава се и *педесет* година, како је изашла прва књига Бранкових песама; а 10 јула биће петнаест година како су земни остаци Бранкови пренесени на Стражилово. *Гратичар*, дописник „Србобранов“, позива Брођане, да прославе спомен Бранка Радичевића, што ће Брођани, сигурно, и учинити, и треба да учине.

(*Прота Јован Сундечић*.) почасни секретар кнеза Николе I., познати песник наш, навршио је педесетгодишњицу свога књижевног рада, коју и ми поздрављамо са признањем, што га врли тај Србин и заслужује. Живео и слава му! У Задру ће се срећна педесетгодишњица г. Сундечића прославити свечаношћу, која јој и пристоји, а уједно ће се њоме прославити и педесетгодишњица свештениковања и брачног живота његова. Свечаност се спрема и у Котору.

(*Др. Валтазар Богшић* архимандриту *Никитору Дучићу*.) Митроносни архимандрит и вредни књижевни раденик г. Дучић много је помагао учењаку г. Богшићу у проучавању народнога обичајнога права, дајући му обилате грађе из народних умотворина, скупљених по Херцеговини, па му је недавно послао опширно писмене одговоре на сва његова питања из обичајнога права из десет срезова у Херцеговини, Др. Богшић, у жељи да му благодари на томе, послао му је 28. фебруара о. г. ово писмо, као што га саопштава „Срп. Застава“: „Овијех дана особито послје недавне ваше пошиљке, погледах колико је у мене ваших драгоцених *рукописних* успомена! Пожељех да и у вас буде каква моја *успомена*, а пошто жали боже, ја вам не могу ништа корисна у рукопису дати, промислих на један предмет. Пошто сте ви од најбољих српских сувремених писаца, о вама се донета може казати да је ваше *перо* *златно*. Према томе шаљем вам као мали споменај једно *перо од чиста злата*. Молим вас, драги пријатељу, да примите тај споменик онако срдачно као што вам га од срца шаљем, и дај Бог: писали њиме још много десетака година себи на част, а српској књижи на корист и т. д. — 28. фебруара (12. марта) 1898. г. у Паризу. — Ваш искрени пријатељ — —.“

(*Важни списи из год. 1848—49.*) У писмохрани породице барона Рајачића налази се велик број

врло важних списа из године 1848.—49. Ови важни документи прешли су од патријарха Рајачића у посед породице. Међу тим списима налази се скоро сва преписка, коју је у оно време водио патријарх са аустријским и руским политичким и војеним властима. Будимпештански народни музеј понудио је Рајачићима 5000 фор. за ову скупоцену архиву, али се за исту од стране аустријске и руске нуде много веће своте. Мислимо, да би и право и потребно било, да ти списи дођу у српске руке.

(*Нешто из статистике руке цркве*). У 1897. г. беше у руској цркви 65 епархија, од којих је алеутска у Америци; беше свега манастира 760, а те је године подигнуто још 12 нових. Уз манастире постоје 134 болнице и више од 84 спротипшта, а уз то манастири морају још да издржавају све малолетне преступнике. У американој епархији алеутској основано је још четир парохije, и на то је руска влада издала 15.600 рубаља.

(„Гласник“) православне далматинске цркве, доноси ову белешку: „Српски Сион“ наштапао је у свом 4. овогодишњем броју чланак: „Интерконфесионални одношаји у краљевинама Хрватској и Славонији“. Чланак је објективан и разложен. Доказује се у њему потреба, да се законом уреде односи између постојећих вјероисповјести у Хрватској и Славонији, како би се таме стало на пут тешким неправдама, са гледишта законске равноправности и хришћанске љубави и праведности, које се чине православној цркви и вјероисповјести са стране римокатоличке, особито при мјешовитим браковима и у односима, који проистичу из тих бракова и вјерских прелаза. А пошто је загребски „Katol. List“ истакао се противу издања таквих закона, симулирајући зебњу од црквено-политичких рефорама, а у ствари самој, јер зна да би римокатоличка црква престала тада уживати у Хрватској и Славонији данашњи привилегисани положај, — то „Срп. С.“ у иетоме своје чланку одговара томе католичком листу и доказује му, каква му је права тенденција у противности његовој издању интерконфесионалних закона. Па као што је достојанствен чланак „С. С.“ у првоме своје дијелу, тако је исто он достојанствен и у другоме, полемичкоме дијелу. — На овај чланак „С. С.“ нашла је за добро послје два мјесеца, да се оеврне и задарска „Katolička Dalmacija“ у своје чланку: „Srpski Sion“ i interkonfesionalni zakoni“. Ту се доказује, да у „Бановини“ нијесу никада примљени угарски закони 1848. г., који су прожети Кошутјијанизмом, да римокатоличка црква не ужива у Хрватској никакав повлаштени положај,

и пошто се навело, да писац „С. С.“ неправо у опће мисли, писац „Kat. Dalm.“ пита: „шта да раметан čovjek na ovo reče?“ — Зашто је пало на ум „Kat. D.“ да о овоме пише, кад се то ње савијем не тиче, ми не знамо. Видјела жаба, гдје се коњи кују, па дигла ногу и она. — јер друкчије не би разумјели, од куда да она полемизира са „С. С.“ кад уредништво „С. С.“ можда чак и не зна за овај задарски фанатички лист. Или је ваљда „К. D.“ хтјела подејетити аустријске римокатолике на алокуцију у Риму од 22. јуна 1868., којом је осуђен био аустријски интерконфесионални закон од 25. маја 1868., и тијем побудити их, да траже уништење тога закона? То би тек била радост за „К. D.“, јер би тада слободније било њеним људима, да терају пропаганду и да маме слабоћу у унију“. — Хвала нашем Задарском другу, што нас је заменио према „Kat. Dalmaciji“, како је она то заслужила. Из те белешке, ето, дознајемо, да и та „Kat. D.“, као и њезин друг „Katolički List“, сву снагу своју аргументације у полемици против нашега чланка у 4 броју „Срп. Сиона“ полагају у тврдњи, да односни законски чланак XX од 1848 није био примљен у Троједници, да је тај закон „прожет Кошутјијанизмом“. А из тога се опет види, да су католичка господа око „Kat. Dalm.“ исте тактике као и она у Загребу. Њима је велико начело равноправности Кошутјијанизам, а начело односних патената, интимата и декрета — сигурно идејал Хришћанства! И једни и други опровргавају нешто, што ми нисмо ни рекли, нисмо наине рекли, да су закони од 1848. реципирани у Троједници, нити смо ми заборављали, да је она у питању богоштовја автономна. *Напротив ми смо ту автономност истакли*, а изврчно казали ово: „*контрадикторно автономном и уставном значају, што га краљевине Хрватска и Славонија имају, и модерном престижу за којим теже, њихово законодавство до данас није апсолутно ништа ни покушало ни урадило у погледу уређења интерконфесионалних одношаја*, него се у тим краљевинама и данас практикују патенат о толеранцији од 17. листопада 1781., дворски декрети из XVIII и почетка овога века и конкордат из г. 1855, који је, и не споминући Угарску, укинут и у самој Аустрији.“ То је наша тврдња, и *ту би тврдњу требао „Kat. List“ и његова Задарска друга да побију, а не да ју обилазе као неко врућу кашу. Да, али они, заједно са Новосадеким унијатским својим једномисљеником, врло добро знаду, да би се ту тек опекли. А пошто они бегају од истине, а прибегавају којечему, то их за сада можемо разложним и осно-*

вним игноровањем прећи.

(60.000 Сирохалдејаца) са својим архијепископом Мар-Јоном прешло је у Православље прошлога фебруара. Сирохалдејци ови, иначе *Халдејци* или *Несторијанци*, живе у Курдистану, и има их на броју до 400.000 душа. Сви покушаји латинских и протестанских мисионара да их себи обрете, остали су без успјеха. Народ овај нашао је, да му је најбоља и најближа његову вјеровању православна вјера, те с тога је и одлучио прећи у православну цркву. Главно у чему се разликују ови Сирохалдејци од православних Хришћана, то је учење о Богородици, коју они сматрају не Богородицом, него *Христородицом*. И од овога свога учења они сада одступају, те примају православно учење о Божјој Матери Изгледа, да ће на свору сви Сирохалдејци придружити се православној цркви, и тијем ће, послјеге толико стотина година (од друге половине V. вијека), престати раздјељење њихово од матере цркве. „Гл.“

(Ископавање у Ефесу) О најновијим ископавањима у Ефесу поднео је секретар аустријског археолошког института Бечкој академији знаности извештај о необичним и врло важним проналасцима. Копањем, које је предузето са стотину радника, нашло се на позориште из римског царског времена, у коме се налази просторија за гледаоце са три степенена, одељење за оркестар и позорница. Уз то је откопан један бунар Јонског стила са лавовским главама, из којих је некад вода текла. Осим тога нађена су многа посуђа и једна Немезина статуа, за тим водовод. Даљим копањем нашле су се красне грађевине из године 263. прије Христа.

(Језујитски ред у 1896. г.) По статистици од 1896 г. језујитски ред броји данас 14.250 чланова, од којих је 6000 патера, 4415 схоластика и 3835 лајка. Ред је распоређен на 22 провинције, које обухватају читаву земаљску куглу. Највећа је провинција немачка, јер у Немачкој папству треба по највише снаге за борбу са својим противницима, а најмање је провинција у Мексици, где се маса народа налази још у средњовековном блаженом незнању и где још обожавају папу. Папство дакле располаже весма силним корпусом своје „црне гвардије“ и човечанство се по свој прилици још дуго неће ослободити од тајног и јавног давлeња ове црне силе.

(Први жељезнички воз на сибирској прузи.) Први сибирски брзи воз, који се у недјељу кренуо из Петрограда за Томск, стајао је неколико дана у Николајевској станици у Петрограду спреман за пут. Овај воз путоваће шест дана непрекидно. Он је врло раскошно и са таким удобностима снабђевен, да би

му се у томе погледу једва могао наћи раван у цијелој Европи. По описивању руских листова „Новоје времја“ и „Новости“ вагони су му тако удешени, да путници за вријеме вожње не осећају никакво тријесење; осим тога путници могу за вријеме вожње сасма лако и без икакве опасности ићи из вагона у вагон. Цијели воз је електрично освијетљен и грије се водом. Он има своју кухињу, трпезарију и библиотеку. Библиотека има сва дјела о Сибирији, што су у последњим годинама штампана: она се налази у салонском вагону, у коме има такође и гласовир, столова за шах и прибора за пушење. Значајна је у њему вентилација. Над кровом вагона смјештене су справе, у које се скупља ваздух, те одатле кроз разне цијеве доспјева чист и свјеж у унутрање просторије; у љето, кад је јака врућина, овај се ваздух, пролазећи кроз цијеве, расхлађује, усљед чега температура у унутрашњим просторијама постаје врло пријатна. Сваки купе одређен је само за четири путника; исто тако и спаваћи купеји, у којима се налазе мале електричне лампе, које се могу преносити с мјеста на мјесто. Мјеста су нумерисана, пред сваким мјестом стоји сто, који се може склопити. По ходницима вагонским висе на зидовима географске карте, а такође се налази ту и потребан прибор за писање. Сваки купе има електрично звонце, које стоји у вези са кухињом и жељезничким особљем. Сваки вагон има собу за облачење и сав за то потребни прибор, уз то и справе за гимнастику. У возу се налази када са тушом и нарочита справа за гимнастичко кретање руку, ногу и леђа, јер је за вријеме шестодневног сједења, колико путовање траје, такво гимнастичко кретање ради правилне циркулације крви врло потребно. Из кухиње се добијају само хладна јела, а уз то чај и кава; доручак, ручак и вечера могу се на станицама телеграфски наручити. Међу послужитељима има их неколико, који говоре и француски и немачки. Брзи воз ићи ће од сада два пута свакога мјесеца између Петрограда и Томска.

„Ср“.

(† Јереј Константин Гојковић) парох Моноштарски и члан епархијске управе Будимске, преминуо је у Господу, после кратког али тешког боловања, дана 22. марта у 4 сахата после подне у својој 72. години. Земни остаци његови опојани су дана 24. марта у Помазу, а затим пренесени у Сентаудрејко гробље. Покојник је свештениковао 47 година ревно и савесно. Лака му зеља и вјчна памат!

Нове књиге.

Наука о богослужењу православне цркве од П. Лебедова. С руског превео Божидар Н. Јо-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

вановић професор. Део први. Београд. Цена 3 динара. Стр. 152 и 32. — С благословом Његова Високопреосвештенства, Архиепископа Београдског и Митрополита Српског Господина *Днокенгија*. Посвећена је неумрој сени блаженопочившега Митрополита српскога *Михаила*.

Оригинал ове књиге добио је прву награду Макарија Митрополита Московскога и Коломенскога. Српски превод награђен је из Црквенога Фонда са 750 динара. Други део ове књиге је у штампи. Претплатници обе књиге добивају поштарину. Претплата се прима само за обе књиге код В. Валожића књижара у Београду.

Шематизам православне епархије Далматинске и истријске за г. 1898. Задар. Стр. 75.

Изашао је из штампе и разаслат повереницима **Забавник** Српске Књижевне Задруге. Све ска прва. С овом садржином: *Обломов*, роман у четири дела, написао Иван С. Гончаров, превео е рускога Милован Ђ. Глишић; *Богородична црква у Паризу*, написао Виктор Иго превео е францускога Душан Л. Вокић; *Оргуљаш из По- никла*, написао Хенрик Сјенкјевич, превео е пољскога Радован Кошутић; *Свечи ратују*, приповетка, написао Ђована Верга, превео е талијанскога Симо Матавуљ; *Јолантини сватови*, приповетка, написао Херман Судерман, превео е немачкога Хенрих Лилер.

Од „Обломова“ и „Богородичине Цркве“ има у овој свесци по пет табака, а ови ће се романи настављати целе године, „Оргуљаш из По- никла“ и „Свечи ратују“ свршени су у овој свесци, а „Јолантини сватови“ свршиће се у другој. **Годишња претплата** за чланове Српске Књижевне Задруге износи 4 динара или круне за нечланове 7 динара или круне. Претплата се полаже код истих повереника, код којих и улог за редовна издања Задругиних књига.

Главни каталог српске књижарнице *Светозара Ф. Огњановића* у Ср. Карловцима. Препоручујемо нашим читаоцима овај каталог и књижарницу.

Приповетке Христофа Шмита: „Ускршње јаје“ цена 8 нов. „Најбоље наследство“ — 5 нов. „Голушце“ — 5 нов. „Дрвени крст“ — 5 нов. „Пожар“ 5 нов. Издање и штампана српске књижаре Браће М. Поповића у Н. Саду. —

И књижара Јована Радака у Великој Кикинди издала је првоименовану приповетку, но под називом „Ускршња јаја“, уз цену од 15 нов.

Именик.

Даровалаца припомоћи срп. правосл. цркв. општини велико Маргитској за исплату цркве Руму- нима, у години 1897.

Високопреосвештени господин епископ вршачки Гаврило Змејановић даровао 50 фор., г. прота Алекс. Стојадиновић 5 фор., Добротворна Женска Задруга у Вршцу 100 фор., Срп. Занатлијска Читаоница Вршачка 59 фор. 30 нов., Девојачка Задруга Вршачка 10 фор., Г. Барон Федор Николић 25 фор., г. барон Федор Николић 25 фор., пок. барон Милош

Бајић 25 фор., Управа манастира Јазка и преч- игуман са братством 21 фор., Управа манастира Војловице 5 фор., Преч. г. протојереј Петар Шљи- вић из Пожареваца и од других тамошњих г. г. па- роха 20 фор., Цркв. општине Вршац 10 фор., Пер- лез 50 фор., Бурђев 10 фор., Идвор 8 фор. 80 нов., Чаково 5 фор., Елемир 7 фор., Иланца 5 фор., Добрица 10 фор., Гргуревци 7 фор., Ада 10 фор., Петрово Село у Бачкој 25 фор., 60 нов., Пећинци 3 фор., Врбас 10 фор., Сурдук 22 фор. 90 нов., Панчево 10 фор., Томашевци 5 фор., Навлишка 13 фор. 71 нов., Стари Бечеј 10 фор., Бела Црква 10 фор., Велики Гај 13 фор., Госпођинци 5 фор., Чуруг 10 фор., Велика Кикинда 5 фор., Сента 5 фор., Мохал 10 фор., Силбаш 4 фор. 65 нов., Па- раге 5 фор., Земун 5 фор., Сомбор 5 фор., Осек 10 фор., Б. Пешта 10 фор., Стара Паланка у Бачкој 10 фор., Преч. г. Парох Тарашки и други тамошњи прилагачи 10 фор. 50 нов.

Свега 686 фор. 46 нов.

Свима дароваоцима, на припослатој нам припомоћ, ова Срп. Цркв. Општина Велико Маргитска изриче најтоплију благодарност!

Из седнице Црквеног Одбора у Великој Маргити.

Мита Николин
перовођа.

Јосиф Поповић
председник
парох. Администратор.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

Позив на претплату. — **Куга у Срему 1795. године.** — Књига коју је према критики Др. Милана Савића наградила Српска Матица са 150 фор. улази у штампу са овим садржајем:

I. Увод у коме је историјски преглед куге у нашим крајевима, особито куге од 1708. на 1713. на 1738. и 1762. у јужној Угарској и Србији. II. Опис живота и обичаја Срба у Срему на крају прошлога столећа, састављен из бележака савремених писаца, и по извештајима лекара који су за време куге у Срему били. III. Како се куга ширила из Крњешеваца у Ириг и околна места и како је вршена кухна полиција. IV. Опис страха, кордона, раштеља и контумаца. V. Како су чишћене куће и покућство и одело окупљених породица. VI. Како су ископаване раштркане кухне лешине и како су преношене у кухна гробља. VII. Опис куге у појединим местима, нарочито у Иригу, Нерадину, Гргетегу, Крушедолу, Шатринци, Ривици, Јаску, Бешенову, Радинци, Гргуревци, Каменици и Вуковару са многим примерима и са списком оболелих и умрлих. VIII. Лекари, који су дошли да лече и да врше санитарску службу. IX. Опис болести састављен из бележака, извештаја и расправа ондашњих лекара. X. Преглед штете коју је куга нанела Србима у Срему, са статистиком. — Књига од 9 табака, штампана се и разаслати само за оне, који се за готов новац претплате. Цена 1 фор. или 2 динара. Рок претплате је до 15. маја 1898. Скупљачи поједини добивају 11-ту књигу или новце за њу. Претплату примају књижара Браће

Ђовановића у Панчеву, књижара Арсе Пајевића у Новом Саду, књижара Миливоја Каракашевића у Сомбору, и књижара Мите Стајића у Београду. Кома је згодније може се и код писца претплатити. — Књига ће изићи Јуна месеца и осим претплатника неће је после нико више добити. За углед шаће се први табак, да г. г. претплатници од прилике виде како је књига писана.
Др. Радивој Симоновић лекар у Сомбору.

Браћи свештеницима.

Јављам, да је друга књига мојих *Проведи* готова. Има десет табака, цена 70 нов. или 1 динар и 60 пара, а уз то треба слати и 10 нов. за поштарину.

Прва књига се може такођер добити, цена 60 новч. Обе књиге 1 фор. 30 н. или 3 динара без поштарине. Новац треба напред слати, јер шиљање у паточ скупо је.

Новац ваља слати на писна или на Српску Манастирску Штампарију.

Молимо браћу свештенике, да ме својим наручбинама потпомогну, а ја нисам жалио ни труда ни трошка, да их књигом што више задовољим.

Једанаесту књигу дајем на дар.

У Карловцима на дан св. Благовести 1898.

Протојереј Јован Јеремић.

Позив.

Прч. свештенству архид. Карловачке.

Пошто легат, блажено-упокојеног патријарха Германа Ангелића, који је искључиво намењен и припада у својину архид. свештенства, и надаље остао је у руковање томе свештенству; — то да би се пужна уредба и одређење већ отпочето, и у дело привести могло, а уједно и ново бриговодство са деловођом за исто изабрало, те и неке важније молбенице решиле; — позивате се овим да дана 16. (28.) Априла у Четвртак у скупштину свештеничку, која ће се у Карловци држати, пре подне тога дана на одређеном месту, доћи изволите.

У Карловци 24. Марта 1898.

у име постојеће управе
Василије Константиновић
деловођа.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 35 1—2

Управа Манастира Вел. Ремете, по одобрењу Слав. Арх. Админ. Одбора од 19. фебруара (3. марта) А.О. 45/21. ех 1898 — ради оправке на

торњу и цркви манастир. расписује овим лицитацију на мањак, за дан 20. априла (2. маја) о. г. у 10 сати пре подне у Манастир. писарни.

По прорач. трошковнику, посао са материјалом: зидарски, дрводељски, столарски и лимарски износи — 2275. фор. 05 нов.

Лицитанти су дужни пре дражбе положити 10% пишманлука.

Условија за издавање овога посла могу се видити у ман. писарни сваки дан као и на дан дражбе.

У Ман Вел. Ремети, 27. марта 1898.

Управа Ман. Вел. Ремете.

Бр. 27 ех 1898.

34 1—1

ОГЛАС ДРАЖБЕ.

Српско правосл. цркв. општина Ђурђевачка закључком својим од 25. марта (6. априла) 1898. расписује овим дражбу на мањак ради оправке цркве с' поља и покривања црквеног крова из нова с' црепом.

По предрачуну цена за исти зидарски и дрводељски рад урачуната је у своти од 960 фор.

Дражба ће се одржати 12. (24.) априла 1898.

Предрачун и услови за оправку црквеног крова могу се до одређене дражбе прегледати код подписаних.

Подузимач дужан је од горње своте 20% јамчевине општини положити, која ће му се свота после обављене колаудације патраг повратити.

У Ђурђеву (Бачка) 26. марта (7. априла.) 1898 год.

Радослав Николић
перовођа.

Лука Отић
председник.

ОФЕРТАЛНА ДРАЖБА. 35 1—3

Од стране подписане управе Манастира Крушедола овим се расписује дражба на Оферте у погледу закупа Манастирске земље на 12 година.

Земљиште се то састоји одириликe из 1800 кат. јутара оранице и 400 кат. јутара паше и ледине.

Иста земља лежи на један сат железничке и исто толико од дунавске паробродске станице и снабдевена је са потребним Економским зградама.

Приспеле оферте ће подписана управа узети у првом реду у претрес, а коначно одобрење односно усвајања зависиће од надлежних претпостављених власти.

Оферти се морају са тачним обележењем попуњене закупне своте и 5000 фор. у име пишманлука подписаној управи Манастира, посљ. пош. Maradik Srem, најдуже до 20. Априла (2. Маја) т. г. послати. — Доцније приспели оферти неће се узети у обзир.

Ближи услови могу се код подписане управе све до горњег рока увек сазнати. —

У Манастиру Крушедолу дана 28, Марта (9. Априла) 1898.

Управа Манастира Крушедола.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 32 2-2

Темељем скупштинског закључка српске православне црквене општине у Кузмину од 9. (21.) фебруара 1897. и одобрењем сл. Арх. Админ. одбора од 18. фебруара (2. марта) 1897. бр. АО 211/110 ех 1897. расписује се овим дражба на мањак ради оправака на својој св. цркви на дан 8. (20.) априла т. г. у 10 сати пре подне.

По предрачуну износи:

1.	посао зидареки	989	ф.	76	н.
2.	„ кроварски	369	„	05	„
3.	„ тесарски	183	„	22	„
4.	„ столарски	579	„	02	„
5.	„ бравареки	589	„	62	„
6.	„ лимарски	1753	„	14	„
7.	„ личиларски	56	„	24	„
8.	„ сликарски	149	„	69	„
9.	„ урарски	55	„	—	„

Укупно: 4724 ф. 92 н.

План, предрачун и дражбени услови могу се код потписаног председништва за време уредовних сати сваки дан прегледати.

У Кузмину дне 3. априла (22. марта) 1898.

Председник: **Перовођа:**
Стеван Адамовић. **Милан Радојчић**

С. О. 2854. презв. ех 1898. 30 3-3

С Т Е Ч А Ј.

У писарници саборскога одбора упражњено је и попуниће се за сад привремено (а касније евентуално и стално) једно писарско место са системизованом платом од годишњих 600 фор. и станарином од год. 100 фор. авр.

Срби православне вере, који желе получити то место, нека поднесу потписаном своје сходно (односно сведоџбама о вери, сврш. наукама и здрављу) инструјисане и својеручно написане молбенице најдаље до 12. (24.) априла 1898. год.

Наглашава се, да се захтева не само са свим читак, неге и леп рукопис; уз то, да је дотично лице потпуно способно, да преписује српске, мадарске и немачке саставе; услед тога се има уз молбеницу приказати увида и оцене ради и по десет реди рукописа на сваком од горњих језика и то једно лагано, а друго брзо писано (шест комада.)

У Карловцима 18. (30.) марта 1898.

Георгије
Патријарх.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 33 2-3

Управа Манастира Бешенова расписује овим дражбу на мањак ради оправке крова на манастирском здању, које по предрачуну за дунђер-

ски и зидарски посао износи своту од 2292 фор. 85 нов. а. вр.

Дражбени услови могу се сваки дан код потписане управе дознати и увидити. Дражба ће се одржавати 19. Апр. (1. Маја) о. г. после подне у 3 сата у манастирској канцеларији. Сваки лиценитант пре отпочете дражбе дужан је од искљичне своте 10% у име пишманлука потписаној управи положити.

Дражби се припуштају само стручњаци.

20. Марта, (1. Априла 1898.)

Управа Манастира Бешенова.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 27 3-3

На основу скупштинског закључка српске правосл. цркв. општине у Мађ. Чанаду од 28 децембра 1897. год. и по одобрењу пречасне конзисторије у Темпшвару, расписује се дражба на мањак за сликање, злаћење иконостаса и моловање св. цркве. —

Сликарска, златарска и молерска радња по предрачуну износи: 2340 фор. авр. —

Сваки лиценитант пре дражбе, има 10% вадума положити. —

Општина задржава себи право поверења, према подузимачу. —

Дражба ће се одржати трећи дан Васкресенија Христова (7.) 19. априла т. г. у 2 сата после подне, у срп. школ. дворани. —

Ближи услови, могу се код потписаних видети. —

У Мађ. Чанаду, 9. марта 1898. (п. р. Apatfalva, Csanád m.) —

Петар Милетић

перовођа.

Арса Гедош

цркв. општ. председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ОГЛАС.

Долеподписани препоручујем своју од 60 година постојећу и добро снабдевену

ВОСКАРСКУ РАДЊУ

особито пречасној господи свештеницима и г. г. таторима црквеним, будући да во-сак сам израђујем и белим, то се налазим у стању своје штоване муштерије послужити са финим воштаним свећама по 2 фор. кила. — Пошиљке од 5 кила и даље шаљем франсо. Ако је пошиљка 10 кила и даље онда сандучић не рачунам.

Молим у штованим наредбама означење колико свећа у кили да буде, које савесно и тачно извршујем. На захтевање шаљем мустре.

Стеван Станковић

воскар.

4 - 10

Шиклош (Барањска жупанија).

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ЛИТИЈЕ,
БАРЈАЦИ
од солидног
француског
свиленог да-
маста у бо-
јама.
ЈЕФТИНО.

ХРИШЋАНСКО-ПОЗЛАТАРСКИ АТЕЉЕ

ЗА СРПСКУ ПРАВОСЛАВНУ ЦРКВЕНУ УМЕТНОСТ

Дунавска улица **НОВИ САД**, Дунавска улица

КОД „ЗЛАТНОГ КРСТА“

ОДЕЖДЕ
од солидног,
јаког, трајног
француског
Ламбас-бро-
ната.
Све боје.
ЈЕФТИНО.

Купивши већу партију француских броката за одежде, и свилених дамаста за црквене барјаци, у пријатном сам положају, да послужим по јефтину цену с леним одежама, литијама и барјацима.

Молим славне црквене општине, којима су потребне одежде, барјаци, литије, да што пре купе исте код мене, докле траје стовариште.

Даље препоручује своје сопствене израде као фабрика и стручњак за сваковрсне цркв. послове и цркв. утвари. Поставља нове дрворезне иконостасе, Христове гробове, тронове са и без икона, а прима да позлађује старе и већ постојеће као и да очисти и обнови иконе. Имам на стоваришту црквених утвари, рипида, кандила, путира, петохљепница, чирака, кадионица, ђивота, венчаница, ручних крстова, за цркву полијелеја од шлифована кристали, као и од бронзе и гвожђа са позлатом. Затим: литија, школских и свих задружних застава, сваковрсних светлих и црних одежда, барјана, неба, дверских и трапезних застирача, стихара, за преч. г. г. свештенике плавих и црвених појасева, икона на плеху (целиваче) и на платну, плаштаница, целивача на плеху (каширано) по 1 фор. 60 нов., оквира за целиваче иконе, све уз солидну послугу и стручњачку цену. На захтевање шаљем мустре с предрачуном за веће црквене послове. Примам старе путире на позлату, као и рипиде и друге црквене утвари. — Због тескобног простора у мојој радњи имам на продају готове тронове Матере Божије и владичанске, те их препоручујем слав. општинама, које их требају, а дајем их по најумеренију цену и на отплату.

Шаљем мустре на захтев.

6—6

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провиђена звона**, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торуњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миланарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миланарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожиха у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч

Штампа: Српске Манастирске Штамарије у Ср. Карловцима.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА